

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000447

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цуняк Ірина Геннадіївна

2. Iryna Tsuniak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-6096-843X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 37284 Право (081 "Право")

Дата захисту: 15-02-2024

Спеціальність за освітою: 081 "Право"

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4142

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.27.61

Тема дисертації:

1. ФОРВАРДНІ КОНТРАКТИ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ
2. Forward Contracts under the Civil Legislation of Ukraine

Реферат:

1. Дисертація є першим у вітчизняній науці цивільного права комплексним дослідженням, в якому запропоновані загальнотеоретичні положення щодо правової природи форвардного контракту з урахуванням його економічної та правової мети, стану нормативної правової бази, а також судової практики. У межах дослідження сконцентровано увагу на питаннях аналізу концептуальних засад правового регулювання ринку деривативних фінансових інструментів за законодавством України, визначені характеристики деривативних фінансових інструментів в Україні, надане визначення поняття та видів деривативних контрактів за цивільним законодавством України, поняття та видів форвардного контракту та його місця в системі договірного права України, надані характеристики структурних елементів форвардного контракту, визначений порядок укладення, виконання та припинення форвардного контракту, розглянуті особливості укладення та виконання форвардних смарт-контрактів. У дослідженні встановлено, що в Україні ринок деривативних фінансових інструментів тривалий час перебуває у стадії формування, що викликано такими основними проблемами як відсутність спеціального законодавчого акту у сфері обігу деривативів,

низький рівень систематизованості й узгодженості норм права, що регламентують використання деривативів в Україні, низькі обсяги торгівлі на внутрішньому ринку, низький рівень диверсифікації національного фондового ринку, який надає дуже обмежений вибір деривативних фінансових інструментів, тривала невизначеність системи державного регулювання відносин на ринку цінних паперів, недостатній рівень розвитку відповідної інфраструктури організованих фінансових ринків, високий ступінь кастомізації умов контрактів на нерегульованому ринку, низька ліквідність та висока ризиковість виконання зобов'язань за деривативами, відсутність зрозумілих механізмів клірингу та неттінгу. У дослідженні охарактеризовані деривативні фінансові інструменти, якими є деривативні цінні папери та деривативні контракти, призначені впливати на ціну базового активу або певну подію з фіксуванням цінової зміни або події за відсутності, переважно, реального обміну товарами. Прикладами деривативних контрактів є ф'ючерси, форварди, опціони та свопи, які можна поєднувати один з одним для створення гібридних інструментів. До деривативних цінних паперів на сьогодні закон відносить опціонні сертифікати, фондові варанти, кредитні ноти, депозитарні розписки та державні деривативи. У дослідженні визначено підстави розмежування деривативних фінансових інструментів та деривативних нефінансових інструментів, якими є: 1) вимога укладення деривативу через інвестиційну фірму, крім випадків, коли обидві сторони деривативного контракту є кваліфікованими інвесторами; 2) базовий актив; 3) торгівельний майданчик та 4) спосіб виконання зобов'язань. Зроблено спробу надання рекомендацій щодо можливих змін та доповнень чинного цивільного законодавства щодо деривативних фінансових інструментів. Зокрема, сформульовано позицію, що необхідності доповнення в ч.4 ст.31 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» класифікації деривативних контрактів за типом базового активу кредитними деривативними контрактами, базовим активом яких є кредитні події (дефолт, прострочення платежів або реструктуризація боржника в рамках процедури банкрутства). Внесено пропозицію доповнити ч.1 ст.33 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» такими видами кредитних деривативів, які, згідно з рекомендаціями Базельського комітету з питань банківського нагляду при Банку міжнародних розрахунків (Базель II), визнаються інструментами пом'якшення ризиків – кредитно-дефолтне боргове зобов'язання та своп повного повернення. У дослідженні сформульоване авторське визначення деривативних фінансових інструментів, якими є деривативні цінні папери та деривативні контракти, призначені впливати на ціну базового активу або певну подію з фіксуванням цінової зміни або події за відсутності переважно реального обміну товарами. Також у результаті проведеного дослідження запропоноване визначення форвардного договору із деталізацією його ознак та істотних умов, а саме: за форвардним контрактом виникають зустрічні зобов'язання сторін у певний термін щодо сплати грошових коштів у розмірі позитивної різниці між початковим (погодженим при укладанні договору) та остаточним (що сформувався на день виконання) показником базового активу. Визначено, що на даному етапі розвитку фінансового ринку та в цілому економіки України, впровадження нових фінансових інструментів для подолання негативних та несприятливих явищ в економіці відбувається за умов їх фрагментарного, вузькоспеціалізованого правового регулювання, відсутності чіткого, єдиного термінологічного підґрунтя.

2. The dissertation represents the first comprehensive study in the field of civil law in the domestic legal science, in which general theoretical provisions are proposed regarding the legal nature of a forward contract, taking into account its economic and legal purpose, the state of the regulatory legal framework, as well as judicial practice. Within the scope of the research, attention is focused on analyzing the conceptual principles of the legal regulation of the market of derivative financial instruments under the legislation of Ukraine. Characteristics of derivative financial instruments in Ukraine are identified. Definitions of the concept and types of derivative contracts under the civil legislation of Ukraine are provided. The concept and types of forward contracts and their place within the framework of contractual law in Ukraine are determined. Characteristics of the structural elements of a forward contract are provided. The procedure for signing, performing, and terminating a forward contract is specified. The peculiarities of signing and executing forward smart contracts are discussed. The study has determined that in Ukraine, the market for derivative financial instruments has been in the process of formation for an extended period. This is primarily due to several key issues, such as the absence of specialized

legislative acts governing the circulation of derivatives, a low level of systematization and coherence in legal norms regulating the use of derivatives in Ukraine, low trading volumes in the domestic market, limited diversification in the national stock market, providing a very limited selection of derivative financial instruments, the prolonged uncertainty in the system of state regulation of securities market relationships, insufficient development of the corresponding infrastructure for organized financial markets, a high degree of customization in contract terms on the unregulated market, low liquidity, and high risk in fulfilling obligations related to derivatives, as well as the absence of clear clearing and netting mechanisms. The study characterizes derivative financial instruments, which include derivative securities and derivative contracts designed to influence the price of an underlying asset or a specific event by fixing a price change or event in the absence of, predominantly, actual goods exchange. Examples of derivative contracts include futures, forwards, options, and swaps, which can be combined to create hybrid instruments. As for derivative securities, the law currently encompasses option certificates, stock warrants, credit notes, depositary receipts, and government derivatives. The study identifies the criteria for distinguishing between derivative financial instruments and derivative non-financial instruments, which include: the requirement to enter into a derivative through an investment firm, except when both parties to the derivative contract are qualified investors, the underlying asset, the trading platform and the method of fulfilling obligations. An attempt has been made to provide recommendations for future changes and additions to the existing civil legislation regarding derivative financial instruments. In particular, a position has been formulated that there is a need to amend paragraph 4 of Article 31 of the Law of Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets" for the classification of derivative contracts by the type of underlying asset, including credit derivative contracts whose underlying asset is credit events (default, payment defaults, or debtor restructuring within the framework of bankruptcy proceedings). A proposal has been made to amend paragraph 1 of Article 33 of the Law of Ukraine "On Capital Markets and Organized Commodity Markets" to include credit derivatives that, in accordance with the recommendations of the Basel Committee on Banking Supervision at the Bank for International Settlements (Basel II), are recognized as risk mitigation instruments. These credit derivatives include credit default swaps and total return swaps. In the study, the author provides an original definition of derivative financial instruments, which include derivative securities and derivative contracts designed to impact the price of an underlying asset or a specific event by fixing a price change or event in the absence of primarily real goods exchange. Additionally, as a result of the conducted research, a definition of a forward contract is proposed with a detailed explanation of its characteristics and essential conditions. Specifically, a forward contract gives rise to reciprocal obligations of the parties within a specified period for the payment of monetary funds in the amount of the positive difference between the initial (as agreed at the conclusion of the contract) and the final (as determined on the day of performance) indicator of the underlying asset.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Цуняк І.Г. Правове регулювання ринку деривативних фінансових інструментів за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. No 9. 2022. С. 648-652. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2022/160.pdf (DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/160>)
- Цуняк І.Г. Поняття та правове регулювання деривативних фінансових інструментів в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2023. No 63. С. 76-81. URL:

<http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc63/18.pdf> (DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2023.63.17>)

- Цуняк І.Г. Особливості укладення та припинення форвардних смарт-контрактів. Часопис Цивілістики. 2023. No 49. С. 38-44. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/49/6.pdf>
- Цуняк І.Г. Форвардний контракт за цивільним законодавством України. Юридичний вісник. 2023. No 4. С. 239-250. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v4_2023/30.pdf
- Цуняк І.Г. Форвардний контракт за цивільним законодавством України. Шерешевські читання: Проблеми цивілістики в умовах пандемії та ІТ: матер. Всеукр. наук. конф. / за заг. ред. д. ю.н., проф. Є. О. Харитоновна. Одеса: Фенікс, 2021. С. 69-73. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/20456>
- Цуняк І.Г. Деривативні контракти. Сталий розвиток суспільства та держави: сучасні виклики та перспективи розвитку: матеріали всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (м. Одеса, 17 грудня 2021 р.) / за ред. М. Р. Аракеляна, К. І. Спасової ; уклад. : Ю.Д.Батан, О.С.Бондарчук, В.С.Кучерявенко. Одеса : Фенікс, 2021. С. 49-52. <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/20477>
- Цуняк І.Г. Валютні форварди. Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак- цією С. В. Ківалова. Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. Т. 2. С. 571-574. http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/25900/Ківалов_8.%20Європейські%20орієнтири%20розвитку%20України%20в%20умовах%20війни%20та%20глобальних...%202023%20т.%20283%29.pdf?sequence=1&isAll owed=y
- Цуняк І. Г. Прогноз використання деривативів в Україні: аналіз чинного цивільного законодавства України. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 712-714. <https://hdl.handle.net/11300/20190>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U001842, 0122U000266

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Глиняна Катерина Михайлівна

2. Katerina M. Glinana

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лукасевич-Крутник Ірина Степанівна
2. Iryna S. Lukasevych-Krutnyk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гринько Світлана Дмитрівна
2. Svitlana Hrynko

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Код за ЄДРПОУ: 14163438

Місцезнаходження: вул. Героїв Майдану, буд. 8, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна рада

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна
2. Olena M. Bernaz-Lukavetska

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Одеська юридична академія"**Код за ЄДРПОУ:** 20933314**Місцезнаходження:** Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кривенко Юлія Василівна
2. Julija V. Krivenko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Одеська юридична академія"**Код за ЄДРПОУ:** 20933314**Місцезнаходження:** Фонтанська дорога, буд. 23, Одеса, 65009, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Давидова Ірина Віталівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Давидова Ірина Віталівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ірина Віталівна Давидова

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна